

**BEHEERSPLAN
ONZE-LIEVE-VROUW VAN HANSWIJKKERK EN
VOORMALIG KLOOSTER VAN DE DALSCHOLIEREN
Hanswijkstraat 67 - Raghenoplein 1b 2800 Mechelen**

**BIJLAGE 2:
LIJST VAN CULTUURGOEDEREN DIE IN AANMERKING KOMEN VOOR EEN
PREMIE**

Opdrachtgever:
Stad Mechelen Dienst Monumentenzorg
Grote Markt 21
2800 Mechelen
T 015 29 75 51
monumentenzorg@mechelen.be

Opmaak:
Architecten Beeck & Hermans bvba
Sint-Katelijnestraat 46
2800 Mechelen

De Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek en het voormalig klooster van de Dalscholieren zijn in 1938 beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de artistieke waarde, de oudheidkundige waarde en de historische waarde.

Voor de **lijst van cultuurgoederen** worden volgende definities gevolgd:

Interieurelementen 'onroerend door aard' zijn geen cultuurgoederen. Het zijn elementen blijvend verbonden aan het gebouw die niet zonder schade kunnen weggenomen worden of beelden geplaatst in een daartoe voorziene nis. Deze elementen zijn opgenomen in de inventaris van het beheersplan.

Een cultuurgoed is een roerend goed onroerend door ornamentele bestemming, door wilsbestemming of door economische bestemming. Indien het aan één van deze voorwaarden voldoet, wordt het beschouwd als cultuurgoed als aan de volgende drie voorwaarden is voldaan:

1. het goed heeft een waardeversterkende band, volgens de waarden die aan de grondslag liggen voor de bescherming
2. het samen voorkomen van het goed en het gebouw heeft een bijzondere waarde omdat het :
 - ontworpen of vervaardigd is voor het gebouw
 - verbonden is aan de functie ervan
3. het goed heeft een historische verbondenheid met het gebouw (aanwezig bij de bescherming en al geruime tijd verbonden is met het gebouw)

Om dit te staven werden de fiches doorgelopen en bijgevoegd, volgende cultuurgoederen worden weerhouden:

1. Genadebeeld van OLV van Hanswijk met processietroon, feestmantel, metalen voorschot en de kroonjuwelen n.o.v. Béthune en uitgevoerd door Bourdon.

De Hanswijkbasiliek is een belangrijk Mariaal Bedevaarstoord. Ze is gebouwd vanuit de devotie voor Maria en is opgetrokken in een bouwstijl met centrale koepel aangepast aan de bedevaartfunctie waarbij men rond het devotiebeeld kon gaan. Het genadebeeld wordt jaarlijks rond gedragen in de processie van Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijk. Het heeft een prominente plaats in de basiliek en staat momenteel op de processietroon. Aanvankelijk stond het in het hoofdaltaar en werd het jaarlijks uit het altaar gehaald en op de processietroon geplaatst. In de meimaand staan beeld en troon centraal voor de bedevaarders. In het museum staan de belangrijkste toebehoren tentoongesteld: juwelen, feestmantel en zilveren voorschot. Deze dienen ter aankleding van het beeld. De Mariadevotie is de ontstaansreden van de Hanswijkbasiliek en draagt bij tot de historische en devotionele waarde van de kerk.

2. Schilderij "Kroning van het beeld van Onze Lieve Vrouw van Hanswijk door kardinaal Dechamps op 30 juli 1876 op het Raghenoplein te Mechelen"

Het schilderij stelt de kroning van het Hanswijkbeeld voor door de toenmalige kardinaal Dechamps op het Raghenoplein, vlakbij de basiliek. Eén van de toeschouwers is de toenmalige pastoor. De Mariadevotie ligt aan de oorsprong van het ontstaan van de Hanswijkkerk. Het genadebeeld en de basiliek staan afgebeeld op het schilderij. Het draagt bij tot de historische en devotionele waarde van de basiliek.

3. 4 kartelschilden met afbeeldingen van Maria

De kartelschilden beelden Maria af als beschermster van de gelovigen in nood. Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijk is de patroonheilige van de Hanswijkkerk en ligt aan de grondslag van het bedevaarstoord. De kartelschilden zijn gemaakt om op te hangen aan de trekkers van de geblokte portieken van de koepel. Ze dragen bij tot de artistieke, historische en devotionele waarde van de basiliek.

4. Votiefschilderijen

De collectie in de Hanswijkbasiliek bestaat uit meer dan 40 votiefschilderijen die in het klooster van de Dalscholieren werden gestockeerd en nu opgesteld staan in de crypte van de basiliek. Votiefschilderijen zijn voorstellingen van personen die op het moment van de schenking - uit dank of om de geportretteerde(n) onder de hoede te plaatsen van het genadebeeld - in leven waren of reeds overleden waren. De traditie gaat terug tot de 17de eeuw, met een hoogtepunt in de 19de eeuw, wanneer het gebruik zich ook gaat verbreiden tot de lagere, gegoede bevolgingsklassen. Oorspronkelijk werden deze ex-voto's opgehangen rond het genadebeeld, maar in de Hanswijkkerk zijn ze vermoedelijk vroege 20ste eeuw verplaatst. De collectie in de Hanswijkbasiliek bestaat louter uit kinderportretten, al is het onderscheid met volwassenen niet altijd even duidelijk. De vrijwel exclusieve aanwezigheid van de kinderportretten is niet verwonderlijk omdat enerzijds Maria in het algemeen - als Moeder Gods - de aangewezen heilige was om een kind aan toe te vertrouwen. Anderzijds omdat, volgens de overleveringen, O.-L.-V. van Hanswijk in het bijzonder zich het lot aantrok van de jongsten onder ons. De schilderijen werden niet altijd gesigneerd, hoewel enkele uitvoerders wel gekend zijn. In dit geval zijn het 19de-eeuwse Mechelse schilders verbonden aan de Academie. In vele gevallen werd op het schilderij ook het Hanswijkbeeld of de basiliek afgebeeld, hoewel dit niet altijd gebeurde gezien het schilderij volgens de traditie sowieso in de buurt van het genadebeeld werd opgehangen. De schilderijen versterken de artistieke, historische en devotionele waarde.